

.

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.VII.20.294/2021/13.

A tanács tagjai: Dr. Drexlerné dr. Karcub Edit a tanács elnöke

Dr. Árok Krisztián előadó bíró

Cogoiné dr. Boros Ágnes bíró

A felperes: felperes neve

(felperes címe)

A felperes képviselője: Dr. Marczingós László Ügyvédi Iroda

(ügyvédi iroda címe,

ügyintéző: dr. Marczingós László ügyvéd)

A II. rendű alperes: II. rendű alperes neve

(II. rendű címe),

A II. rendű alperes képviselője: Dr. Kollár Gyula ügyvéd

(ügyvéd címe)

A per tárgya: végrehajtás megszüntetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 47.Pf.638.286/2018/37.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 7.P.304.224/2016/17.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperes részére 635.000 (hatszázharmincötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felülvizsgálat szempontjából irányadó tényállás szerint a felperes mint adós és zálogkötelezett, valamint a II. rendű alperes jogelődjeként a korábbi I. rendű alperes, mint hitelező és jelzálogjogosult (a továbbiakban: a II. rendű alperes jogelődje) 2008. július 10-én és szeptember 12-én két devizaalapú (CHF) kölcsönszerződést kötöttek. A felperes a szerződések alapján 360 havi részletben volt köteles törleszteni a II. rendű alperes jogelődje által ingatlanvásárlás céljára folyósítani vállalt legfeljebb 31.740.000 és 12.266.455 forintot.

[2] A mindkét szerződés részét képező „Kockázatteltérő Nyilatkozat” a következőket tartalmazta: „A forinttól eltérő devizanemben történő hitelfelvétel előre pontosan nem becsülhető devizaárfolyam és kamatkockázat tudatos felvállalását jelenti a hitel devizanemétől függően a hitel teljes, vagy adott esetben részleges futamidejére vonatkozóan. Erre tekintettel az Ügyfeleink által megkötni kívánt devizahitel szerződéssel kapcsolatban az alábbi, piac által indukált kockázatokra hívjuk fel a figyelmet: A hitel futamideje alatt árfolyam elmozdulások a nemzetközi pénzüpiacokat és a forint piaci helyzete változásától függően bármikor, előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben következhetnek be. Az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztő részek forintban számított összege. További kockázatot jelent változó kamatozású hitelkonstrukciók esetében, hogy a deviza árfolyamváltozástól függetlenül, a hitel devizanemére irányadó nemzetközi pénzüpiaci kamatok is változhatnak, és a változás akár a forint-kamatok változásával ellentétes irányú is lehet. Kedvezőtlen irányú kamatváltozás az árfolyam változatlansága esetén önmagában is

nővelheti a törlesztő részletek összegét. Ugyanakkor az árfolyam és a kamat bármilyen irányú változása akár együttesen is bekövetkezhet, ami kedvezőtlen esetben a forintban számított adósságterhek kumulatív növekedését eredményezheti. Záradék: A fenti kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakat tudomásul vettem, és a devizahitel szerződést az abban foglaltak ismeretében, a piac által indukált esetleges kockázatok felelős mérlegelésével kötöm meg.”

[3] A felperes mindkét szerződés alapján közjegyző előtt tett egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot.

[4] A felperes a kölcsön folyósítását követően késedelembe esett a törlesztőrészletek megfizetésével mindkét szerződés vonatkozásában, ezért a II. rendű alperes jogelődje azokat felmondta; a felmondásokról közjegyzői okiratokat készítettek. A közjegyző végrehajtási záradékot állított ki az egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatok alapján a II. rendű alperes jogelődjének kérelmére: ez alapján a felperessel szemben 204.V.86/2012. végrehajtási ügyszámon, valamint – utóbb ehhez egyesítve – 204.V.87/2012. számon indult végrehajtási eljárás a II. rendű alperes jogelődje mint végrehajtást kérő kérelmére (a továbbiakban: végrehajtási eljárás/végrehajtás).

[5] A II. rendű alperes mint engedményes a másodfokú eljárás során, 2019. január 18-án megszerezte a végrehajtás alatt álló követeléseket; ez alapján végrehajtást kérőként jogutód lett a végrehajtási eljárásban.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[6] A felperes keresetében kérte a végrehajtás megszüntetését. Hivatkozása szerint a végrehajtani kívánt követelések érvényesen nem jöttek létre, mert nem határozták meg pontosan a kölcsön összegét mint lényeges feltételt, hanem csak annak felső határát. Emellett a szerződések nem jöttek létre érvényesen, mert nem felelnek meg a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltaknak, hiszen a szerződés tárgyát nem határozták meg. A szerződések megkötésekor nem ismerte a folyósítandó összeget, de az sem derült ki a szerződésekből, hogy devizaalapúak-e. A felmondással és záradékolással kapcsolatos közjegyzői okiratok pedig több szempontból is jogszabálysértőek. Emellett a kölcsönszerződésekben rögzített kockázatfeltáró nyilatkozat tisztességtelen, hiszen annak rendelkezései nem világosak és érthetőek, nem mutatták be a tényleges kockázatot.

[7] A II. rendű alperes jogelődjének ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Álláspontja szerint a szerződések érvényesen jöttek létre és az érintett közjegyzői iratok is megfelelnek a jogszabályoknak.

Az első- és másodfokú ítélet

[8] Az elsőfokú bíróság elutasította a keresetet és a felperest kötelezte a II. rendű alperes jogelődje perköltségének és a meg nem fizetett eljárási illeték viselésére. Határozatát azzal indokolta, hogy a szerződések létrejöttek, a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja alapján megjelölt okból pedig nem érvénytelenek. Az erre, továbbá az egyéb jogszabálysértésre

alapított okokkal ellentétben a közjegyzői okiratok is megfelelnek a jogszabályoknak, ezért alkalmasak voltak a záradékolásra. Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatással kapcsolatban kifejtette, hogy a felperest tájékoztatták arról, hogy az árfolyamváltozás mértéke és iránya a pénzpiacok változásától függően, előre nem látható mértékben és irányban alakulhat, amelynek eredményeként akár a tőketartozás, akár a törlesztőrészletek száma/összege jelentős mértékben, akár korlátlanul is megnövekedhet. E tájékoztatás – a felperes által sem vitatottan – e kockázat valós bekövetkeztének lehetőségét vetítette előre, amellyel szemben a felperes csak általánosságban hivatkozott arra, hogy a tájékoztatás nem világos és érthető. A felperes árfolyamkockázat tisztességtelenségével kapcsolatos álláspontját is alaptalannak tartotta, mert egy feltételt nem lehet a szerződésből kiragadva, önállóan értékelni. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. § (2) bekezdése értelmében valamely feltétel tisztességtelenségét a felek egész szerződés megkötésével kapcsolatos akaratának feltárásával lehet csak vizsgálni. A felperes azonban e vonatkozásban nem tett eleget bizonyítási kötelezettségének, ennek hiányában pedig a szerződések rendelkezései szerint tisztában volt a kockázatokkal, amelyeket tudatosan felvállalt.

[9] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét és a felperest kötelezte a II. rendű alperes perköltsége és a meg nem fizetett fellebbezési illeték viselésére. A jogerős ítélet indokolása – a tényállás alperesi jogutódlást és a végrehajtási eljárást érintő kiegészítései mellett – előrebocsátotta, hogy a felperes először a fellebbezési eljárásban hivatkozott a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja szerinti érvénytelenségi okra és arra, hogy nem kellő időben tájékoztatták az árfolyamkockázatról, amely hivatkozásokat a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 235. § (1) bekezdése szerinti tilalom miatt nem vehette figyelembe. A másodfokú bíróság is arra a következtetésre jutott, hogy mindkét szerződésben meghatározták a szerződés tárgyát, ezért a szerződések létrejöttek és megfelelnek a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában írtaknak. A másodfokú bíróság által kifejtett álláspont szerint ugyanakkor a végrehajtás megszüntetése iránti perben nem értékelhetőek a közjegyzői okiratok végrehajthatóságával és a felmondás jogszerűségével kapcsolatos hivatkozások, ezért nem vizsgálta érdemben az ezzel összefüggő fellebbezési hivatkozásokat, és mellőzte az elsőfokú ítélet indokolásának erre vonatkozó megállapításait is. Az árfolyamkockázati tájékoztatással kapcsolatban visszautalt az elsőfokú ítélet indokolására, mivel a régi Pp. 206. § (1) bekezdése alapján egyéb bizonyíték hiányában a szerződések alapján kellett megítélni az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségét. A kockázat korlátlansága körében tett fellebbezési hivatkozásokkal kapcsolatban a szerződés értelmezésének régi Ptk. 207. § (1) bekezdésében foglalt elvből következően nem annak volt jelentősége, hogy a „jelentős” kifejezésnek milyen szinonimái lehettek fel az értelmező szótárban, hanem annak, hogy ezt a kifejezést az árfolyamkockázattal kapcsolatos teljes tájékoztató tükrében, az eset összes körülményeire és a szerződő felek között létrejött szerződések tartalmára tekintettel, a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint miképpen kellett értenie az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztónak. A tájékoztatók egyetlen eleme sem utal a kockázat korlátozottságára, és arra sem, hogy ebből a kockázatból bármekkora részt a II. rendű alperes jogelődje vállalt volna. A tájékoztatásnak továbbá nem kellett tartalmaznia számszerűsített elemeket, ugyanis ilyen követelményt nem írt elő a szerződéskötéskor hatályban volt régi Hpt. 203. § (7) bekezdés a) pontja, de a fellebbezésben hivatkozott uniós normák sem. Kitért arra is, hogy mintegy két hónap telt el a két szerződés megkötése között, amely szerződésekben megegyezett a tájékoztatás, azonban a felperes egyik szerződésből sem következtethetett arra, hogy az árfolyamkockázatnak bármiféle felső

határa lenne. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás mindezek miatt megfelelt az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-26/13. számú ítéletének is.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[10] A felperes a felülvizsgálati kérelmében kérte – a tartalma szerint – a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a végrehajtás megszüntetését. Hivatkozása szerint az érvénytelen szerződésből nem fakad lejárt pénzkövetelés, az eljárás bíróságok előtt pedig ismertek voltak azok a jogi tények, okiratok, perbeli nyilatkozatok, amelyek alapján hivatalból lettek volna kötelesek észlelni a semmisség jogi tényét, és a közösségi jog anyagi hatályú szabályainak alkalmazásával kötelesek lettek volna megszüntetni a végrehajtást. A Kúria és a felsőbb bíróságok gyakorlatával szemben megfogalmazott kritika keretében kifejtette, hogy ha a tisztességtelen általános szerződési feltétel kiesik a szerződésből, és nincs jogi hatálya, a vételi árfolyam alkalmazásának tilalma miatt a szerződésben meghatározott CHF összeg is kiesik a szerződésből, ahogy a folyósításkor alkalmazandó vételi árfolyam is. Ehelyett a jogalkotó által behelyettesített, az MNB hivatalos deviza árfolyama vált a szerződés részévé, amely azonban nem felel meg az EUB felülvizsgálati kérelemben részletesen ismertetett jogértelmezésének. Ez azonban nem jelent védelmet a fogyasztó számára a szerződésből származó hátrányos következményekkel szemben, amely – az uniós joggal ellentétes – DH törvények nyújtotta védelmet a felperes nem is kér alkalmazni, azonban a szerződés nem teljesíthető a tisztességtelen feltétel elhagyásával. A bíróságnak a felülvizsgálati kérelemben részletesen ismertetett EUB döntések szerint kötelessége félretenni az uniós joggal ellentétes nemzeti jogot. A felülvizsgálati kérelem „felülvizsgálat kereteit” ismertető részében kifejtette, hogy álláspontja szerint a régi Pp. alapján nem kötelező megjelölnie a megsértett jogszabályhelyet, csupán az állított tényeknek és a belőlük levont jogkövetkeztetéseknek kell konzekvensnek lenniük, a perben érvényesített jog megítélése a bíróságok közjogi kötelezettsége. A Kúriának a felülvizsgálati kérelem korlátait az Alkotmánybíróság IV/333/16. számú határozatában rögzített korlátok szerint kell értelmeznie és alkalmaznia. Ha szabatosan kifejti, hogy miért hibás a tényállás, illetve milyen jogi normát hagytak figyelmen kívül, akkor arra utal okszerűen, hogy a régi Pp. mely releváns rendelkezései sérültek (a régi Pp. 206. §-a alapján a bizonyítékok egybevetése kapcsán a mérlegelés, a régi Pp. 221. §-a kapcsán az ítélet indokolásának követelménye a tényállás és a bizonyítékok körében). Mindezek mellett megsértett anyagi és eljárásjogi rendelkezésként a régi Pp. 213. § (1) bekezdését és a régi Pp. 220. § (1) bekezdés d) pontját jelölte meg. Azok ismertetésével kifejtette, hogy a bíróság a régi Ptk. 523. § (1) bekezdése alapján lett volna köteles deklarálni a kölcsönszerződés tényleges tartalmát, azt elkülönítve egyedileg megtárgyalt és meg nem tárgyalt általános szerződési feltételekre. A bíróságnak kötelessége volt a törvényben deklarált jogi tény is felhívni, ebből fakadóan a szerződés semmisségét kellett volna deklarálnia a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) 3. § (1) bekezdése alapján, hiszen az a jellegadó szolgáltatásra terjedt ki. A DH1 törvény 3. § (2) bekezdése már a semmisségi ok konvalidálásáról szól, amely az adott általános szerződési feltétel tartalmát tölti fel új tartalommal, ám az így kialakult általános szerződési feltétel tisztességtelensége változatlanul vizsgálható. A felperes hivatkozott a régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének e) pontjára is, melyet a C-118/17. szám alatti ítélet esetében alkalmazni lett volna köteles a bíróság. Ugyancsak hallgat az indokolás arról, „ki a hitelező által alkalmazott ászf okozatossága, mechanizmusa”, így a C-186/16., a C-26/13. és a C-51/17. szám alatti döntések alapján nem tudott mit elbírálni. Összefoglalva kifejtette, hogy a perben nem voltak

bizonyításra szoruló tények, kizárólag azt a jogkérdést volt szükséges megítélni, hogy a tagállami jogalkotó normaalkotással történő behelyettesítését mint konvalidálási lehetőséget jogában áll-e visszautasítani vagy sem. A visszautasítás joga a közösségi jogon alapul. Mivel ennek tárgyában több EUB döntés is született mint anyagi jogi hatályú kötelezés, az első- és másodfokú bíróságok tévedtek az alkalmazandó anyagi jog tárgyában, pontosabban a másodfokú döntés leginkább megtagadta a közösségi jog alkalmazását. A megfelelő anyagi jog alkalmazásának hiánya, sérelme a régi Pp. 220. § (1) bekezdés d) pontját, illetve 221. § (1) bekezdését sérti. Ugyanis a közösségi jog alkalmazásának hiányát is kötelesek lettek volna megindokolni. A bíróságok így valójában nem látták el adekvát indokolással a határozataikat. Ezzel egyrészt az Alaptörvény több rendelkezése, de számtalan, a felülvizsgálati kérelemben részletesen ismertetett EUB döntés is sérül, amelyek közül kiemelte a C-137/08., C-510/17., C-26/13., C-125/17., C-618/10., C-118/17., C-260/18., C-70/179/17., C-483/16. és C-453/10. számú ügyeket. Az érvényesített jogot megalapozó jogi tények alapjaként a régi Ptk. 209/A. § (2) bekezdését ismertette és a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: irányelv) 6. cikk (1) és 7. cikk (1) bekezdései alapján kifejtette, hogy a nemzeti bíróságnak hivatalból kell megvizsgálnia azon szerződési feltételek tisztességtelenségét, amelyek kapcsolódnak a jogvita tárgyához és összefüggenek az iratanyagban fellelhető jogi vagy ténybeli elemekkel. A devizakonstrukció egyes elemei külön-külön értelmezhetőek, azonban egymással vegyítve már olyan rendszert alkotnak, mely arra alkalmas, hogy a fogyasztóra egyfelől nem létező árfolyamkockázatot hárítsanak át a forint gyengülésére spekulálva, másfelől egy esetleges, nem várt erősödés lehetőségét szem előtt tartván az egyoldalú szerződésmódosítás jogát kötik ki. Az értékállandósági kikötés árfolyamkockázata megegyezik a tisztán devizakölcsönével, azonban utóbbi esetében a fogyasztó hitelképtelensége deklarált. Az egyoldalú szerződésmódosítás jogát kikötve a hitelező azt a nem várt helyzetet kívánta csak orvosolni, ha a forint erősödik, az adott összegű deviza ellenértékeként egyre kevesebb forintot kell megfizetni, akkor értelemszerűen az alacsony kamat mellett nominálisan is kevesebb kamatmarzs keletkezik. Ez a fogyasztó számára egyfelől nem volt átlátható, megismerhető, másfelől az összes elem egymásra hatását, kumulálódását sem tudta felmérni, így ez egyrészt a tájékoztatási kötelezettség sérelmeként, másrészt a régi Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés szerint értékelhető. Az ebből levont jogi következtetések körében hivatkozott és ismertette a régi Ptk. 231. § (2) bekezdését, amely az EUB döntései alapján értelmezve azt jelenti, hogy „a fogyasztó érdeke azt kívánja, hogy a fentiek alapján ne viselje az árfolyamkockázatot, és az e körben alkalmazott ászf-ek tisztességtelenségét állítja úgy a fogyasztó, hogy annak konvalidálása számára különösen hátrányos helyzetet okoz.” Érvényesített jogként a vételi árfolyamok alkalmazására és az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezések semmisségére szoktak hivatkozni a fogyasztók a régi Ptk. 209/A. § (2) bekezdése szerint. Hangsúlyozta, hogy a szerződés megfelel a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjának, ám ugyanezen bekezdés e) pontja sérül, ugyanis a forint összeghez nem társul a forintban meghatározott, havonta fizetendő ellenszolgáltatás mértéke. Másfelől a devizakonstrukció egésze jóerkölcsbe ütköző a régi Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján. Ezt követően részletesen ismertette a Győri Ítéltábla által kezdeményezett C-932/19. számú előzetes döntéshozatali eljáráshoz kapcsolódóan általa ismert tényeket és következtetéseket is, amely eljárásra figyelemmel kérte a felülvizsgálati eljárás felfüggesztését is. Emellett hivatkozott az eljáró tanács elfogultságára is.

[11] A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását. Álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelem nem téri ki azokra a jogszabályokra, hogy milyen esetekben kérhető a végrehajtás megszüntetése, de a felperes a

kérelem jogalapját, jogcímét sem jelölte meg, mint ahogy azon okokat sem, amelyekre kérelmét alapozta.

A Kúria döntése és jogi indokai

[12] Az eljáró tanács tagjai elfogulatlanságukról nyilatkoztak (Pfv.11. sorszámú irat), ezért a felperes elfogultságra alapozott kizárási indítványa ellenére nem volt akadálya az érdemi határozat meghozatalának [rég. Pp. 19. § (1) bekezdés].

[13] A felülvizsgálati kérelem megalapozatlan.

[14] A Kúria előrebocsátja, hogy a másodfokú ítéletben tévesen tüntették fel „alperesként” a II. rendű alperest. Az ugyanis, hogy előbb jogelődje mellett II. rendű alperesként perbe lépett, a jogutódlás megállapítását követően pedig jogelődjét elbocsátották a perből (Pf.25. sorszámú végzés) nem változtat a II. rendű alperes – peres felek elkülöníthetőségét és azonosítását biztosító – sorszámozásán [a régi Pp. 121. § (1) bekezdés b) pontja szerinti perbeli állásán]. A Kúria ezért II. rendű alperesként azonosította a per „alperesét”.

[15] A felülvizsgálati kérelemben kifejtettekkel szemben a felülvizsgálat tárgya a jogerős ítélet, illetve annak esetleges jogszabálysértése. A régi Pp. 272. § (2) és 275. § (2) bekezdései értelmében a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelemben megsértettként megjelölt jogszabályhelyek, az előadott jogszabálysértés, valamint a kérelem jogi indokai által meghatározott keretek között vizsgálhatja felül. A felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontja szerint a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti.

[16] Erre tekintettel a felülvizsgálati kérelem azon hivatkozásai nem lehettek megalapozottak, amelyek nem a perben eljáró, hanem más bíróságok határozatainak jogszabálysértését állították. A per tárgyát pedig – a végrehajtás megszüntetésének viszonylatában – a szerződések létrejötte, régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjának való megfelelése, a felmondással és záradékolással kapcsolatos közjegyzői okiratok jogszabálysértő volta és a kölcsönszerződésekben rögzített kockázatfeltáró nyilatkozatok megítélése képezte. A felperes ezek közül a felülvizsgálati kérelemben (81. oldal) már kifejezetten azt állította, hogy a szerződések megfelelnek a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjának, míg azok létrejötte, továbbá a felmondással és záradékolással kapcsolatos közjegyzői okiratok kapcsán nem sérelmezte a jogerős ítéletet.

[17] A felperes elsődleges érvelése arra épült, hogy az eljáró bíróságoknak hivatalból kellett volna észlelnie az első ízben a felülvizsgálati kérelemben megjelölt, konvalidálással kapcsolatos semmisségi okot [ehhez kapcsolódóan a szerződések régi Hpt. 213. § (1)

bekezdés e) pontjába és jóerkölcsbe ütközését], emellett utalt arra is, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelen.

[18] A régi Pp. 215. §-a alapján ugyanakkor a döntés nem terjedhetett túl a kereseti kérelmen, illetőleg az ellenkérelmen. E korlátok között pedig az eljáró bíróságoknak sem kellett vizsgálnia a kereseti kérelemben nem hivatkozott semmisségi okot. Az EUB a felülvizsgálati kérelemben is hivatkozott C-511/17. számú (Lintner) ügyben hozott ítéletében az irányelv 6. cikkének (1) bekezdését – a felperes hivatkozásától eltérően – értelmezve azt fejtette ki, hogy a nemzeti bíróság nem köteles hivatalból és egyenként megvizsgálni az összes olyan szerződési feltételt, amelyeket a fogyasztó a keresettel nem támadott annak vizsgálata érdekében, hogy e feltételek tisztességteleneknek minősülnek-e, hanem csak azokat a feltételeket köteles megvizsgálni, amelyek kapcsolódnak a jogvitának a felek által meghatározott tárgyához, ha rendelkezésére állnak az ehhez szükséges – adott esetben bizonyításfelvétellel kiegészített – jogi és ténybeli elemek. A döntés szerint továbbá jöllehet a fogyasztó követeléseinek alapjául szolgáló szerződési feltétel tisztességtelen jellegének értékeléséhez figyelembe kell venni a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató által megkötött szerződés összes többi feltételét, e figyelembevétel önmagában nem vonja maga után az eljáró nemzeti bíróság azon kötelezettségét, hogy hivatalból vizsgálja meg ezen összes feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét.

[19] Az EUB a C-397/11. számú előzetes döntéshozatali eljárásra irányuló ügyben kifejtette továbbá azt is, hogy bár az uniós jog által az érintett területen a nemzeti bíróságokra ruházott feladat nem korlátozódik annak pusztán lehetőségére, hogy valamely szerződési feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét megítélje, hanem magában foglalja e kérdés hivatalból történő vizsgálatának kötelezettségét is, amennyiben a rendelkezésükre állnak az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek.

[20] Ez utóbbi szerint ennek előfeltétele, hogy e jogi és ténybeli elemek a bíróság rendelkezésére álljanak, amelyeknek forrása a keresetlevél, amelyben a felperes feltünteti az érvényesíteni kívánt jogot, az annak alapjául szolgáló tényeknek és azok bizonyítékainak megjelölésével [rég Pp. 121. § (1) bekezdés c) pont]. A felperes pedig ezzel (és a kereseti kérelemmel) jelöli ki a per kereteit, ennek részeként azt is, hogy mely szerződéses rendelkezéseket sérelmezi.

[21] Ez EUB e döntéseiben rögzített jogértelmezés összevetve a régi Pp. érdemi döntés korlátait szabályozó megjelölt rendelkezéseivel, de azzal is, hogy a felperes immáron maga sem tekinti a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjába ütközőnek a szerződéseket (azaz maga sem hivatkozik a két érvénytelenségi ok közötti szoros összefüggésre), azt eredményezi, hogy a perben eljáró bíróságoknak nem kellett a kereseti kérelemben hivatkozott érvénytelenségi ok mellett a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból is vizsgálnia a szerződések érvényességét. Mindezek miatt nem sérültek a régi Pp. ítéleti döntés teljességével és indokolásával kapcsolatban megjelölt jogszabályhelyek [rég Pp. 213. § (1) bekezdés, 220. § (1) bekezdés d) pont], azaz a jogerős ítélet ebből az okból nem volt jogszabálysértő.

[22] A Kúria ezzel kapcsolatban elutasította a felperes eljárás felfüggesztése iránti kérelmét is a Pfv.2. sorszámú végzéssel. Az ennek alapjául hivatkozott C-932/19. számú eljárás azonban időközben befejeződött. Az EUB az itt meghozott ítéletében arra a

következtetésre jutott, hogy az irányelv 6. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a fogyasztóval kötött kölcsönszerződéseket illetően semmisnek nyilvánítja az árfolyamrésre vonatkozó, tisztességtelennek tekintett kikötést, és arra kötelezi a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságot, hogy e kikötést a nemzeti jog olyan rendelkezésével váltsa fel, amely hivatalos árfolyam alkalmazását írja elő, anélkül hogy ennek a bíróságnak lehetősége lenne helyt adni az érintett fogyasztó azon kérelmének, amely a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítására irányul, még akkor is, ha az említett bíróság úgy ítéli meg, hogy a szerződés fenntartása ellentétes lenne a fogyasztó érdekeivel, különös tekintettel az árfolyamkockázatra, amely a fogyasztót az említett szerződés egy másik kikötése értelmében továbbra is terheli, feltéve, hogy ugyanez a bíróság az önálló mérlegelési jogkörének gyakorlása keretében és anélkül hogy az e fogyasztó által kifejezett szándék elsőbbséget élvezhetne e mérlegelési jogkörhöz képest, meg tudja állapítani, hogy az e nemzeti jogszabályban így előírt intézkedések megtétele valóban lehetővé teszi azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben az említett fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna.

[23] Eszerint tehát a felperes egyébként is megalapozatlanul hivatkozott arra, hogy a DH törvényeket félre kellett/lehetett volna tennie az első- és másodfokú bíróságoknak.

[24] Ugyanezen okokból nem kellett hivatalból észlelni a szerződések felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jóerkölsbe- és régi Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjába való ütközését sem. Jóllehet a felperes tett a fellebbezés közjegyzői okiratokat támadó részében a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjával kapcsolatos megjegyzést (5. oldal 5. bekezdés), a másodfokú bíróság e hivatkozást kirekesztette a felülbírálat köréből a régi Pp. 235. § (1) bekezdése alapján, a felülvizsgálati kérelem azonban e vonatkozásban nem állított jogszabálysértést. Mindezek mellett megismételve, hogy a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a jogerős ítéletet csak a szabályszerűen előterjesztett felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem korlátai között lehet felülvizsgálni, szükséges hangsúlyozni, hogy ennek részeként nem vizsgálható olyan jogkérdés, amely nem képezte tárgyát az alapeljárásnak (Kúria Gfv.30.016/2019/8. határozat, közzétéve: BH 2020.80.).

[25] A felülvizsgálati kérelem árfolyamkockázati tájékoztatással kapcsolatos hivatkozásai nem feleltek meg a vele szemben a fent részletezettek szerint támasztott követelményeknek; a felperes ugyanis semmilyen jogi érvelést nem terjesztett elő a jogerős ítélet régi Hpt. 203. § (7) bekezdés a) pontján alapuló indokaival szemben (holott a felülvizsgálati kérelemben maga is többször rögzítette, hogy az uniós- és a nemzeti jogot együtt kell értelmezni).

[26] A Kúria ennek ellenére kitér arra is a felülvizsgálati kérelemhez kapcsolódóan, hogy e jogszabályhely [a második szerződés esetében már a régi Hpt. 203. § (5) bekezdés a) pont] szerint a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell a devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre.

[27] Az EUB követelményrendszere szerint pedig a tájékoztatásnak ki kell térnie az adós lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására, annak a mechanizmusnak a konkrét működésére, amelyre az érintett feltétel utal. A tájékoztatásnak alkalmasnak kell lennie arra,

hogy a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó megértse: az árfolyamkockázatot ő viseli, az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, az korlátlan. Nem elegendő annak lehetőségéről tájékoztatni csupán a fogyasztót, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték emelkedhet, vagy csökkenhet, hanem értékelni kell tudnia az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

[28] Az első- és másodfokú bíróságok pedig helytállóan jutottak arra a következtetésre, hogy a II. rendű alperes jogelődjének tájékoztatása megfelelt e kritériumoknak. A jelen ítélet indokolásának [2] bekezdésében idézettek szerint tájékoztatták ugyanis a felperest, hogy a forinttól eltérő devizanemben történő hitelfelvétel az előre pontosan nem becsülhető árfolyam- és kamatkockázat tudatos vállalását jelenti, azaz a felperes vállalása szerint az árfolyamváltozás terhét ő viseli. A jelentős árfolyamromlásra utaló figyelmeztetés is szerepel a tájékoztatásban, hiszen a bank arról tájékoztatta a felperest, hogy az árfolyam és a kamat bármilyen irányú változása akár együttesen is bekövetkezhet, ami kedvezőtlen esetben a forintban számított adósságterhek egymásra épülő, felhalmozódó (kumulatív) növekedését eredményezheti. Az adósságterhek egymásra épülő, felhalmozódó növekedéséről szóló tájékoztatás tulajdonképpen arra irányuló figyelemfelhívás volt, hogy az árfolyamromlásnak súlyos gazdasági következményei lehetnek a felperest érintően. E tájékoztatás egésze alkalmas volt arra, hogy a felperes felismerje annak veszélyét, hogy az árfolyamromlás valós, a kölcsön futamideje alatt bekövetkezhet, akár jelentős is lehet, ezért gazdasági helyzetét súlyosan érintheti.

[29] Mindezek miatt a jogerős ítélet a megjelölt okokból nem jogszabálysértő, ezért a Kúria hatályában fenntartotta a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján.

A döntés elvi tartalma

[30] A bíróságnak nem kell hivatalból vizsgálnia egy szerződés keresetben nem hivatkozott tisztességtelen jellegét, ha az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek nem állnak rendelkezésre.

Záró rész

[31] A felülvizsgálati kérelem megalapozatlan volt, ezért a Kúria a régi Pp. 270. § (1) bekezdésére tekintettel alkalmazandó 78. § (1) bekezdés alapján kötelezte a felperest a II. rendű alperes ügyvédi munkadíjból álló perköltségének viselésére. Ennek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján mérsékelte, a (2) bekezdés c) pontja és (5) bekezdése szerinti minimum összegben határozta meg a ténylegesen kifejtett munkával arányosan; a 4/A. § (1) bekezdés alapján áfával növelte.

[32] A felperes a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban című 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2), 15. § (1) és (3), továbbá a régi Pp. 78. § (1) bekezdései szerint köteles viselni az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Budapest, 2022. február 10.

Dr. Drexlerné dr. Karcub Edit s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró,
Cogoiné Dr. Boros Ágnes s.k. bíró